

NVE

-BANE NOR SF
Postboks 4350
2308 HAMAR

Vår dato: 18.11.2025
Vår ref.: 202515970-4 Oppgis ved henvendelse

Saksbehandler:
Anne Marte Schei
amas@nve.no / 22 95 98 87

Deres ref.:

NVE gir tillatelse til elektriske anlegg for Sørlandsbanen

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i dag gitt Bane NOR SF konsesjon og for å flytte et mobilt omformeranlegg fra Kjelland i Eigersund kommune til en tomt i Hushovdvegen 8 ved Nelaug i Åmli kommune. Bane NOR har samtidig fått tillatelse til å bygge, eie og drive en ny 24 kV luftledning mellom det mobile omformeranlegget og Nelaug omformerstasjon i Åmli kommune i Agder. Vedlagt oversendes NVEs tillatelser av i dag.

NVE konstaterer at anlegget med beredskapstomten er påbegynt uten nødvendig anleggskonsesjon, og at det dermed er brudd på konsesjonsplikten i energiloven § 3- 1. NVE vil følge opp dette som en egen reaksjonssak.

Dokumentene er også å finne på www.nve.no/25779/A.

Klageadgang

Disse tillatelsene kan påklages, se opplysninger på siste side. Eventuelle klager vil bli sendt Bane NOR til uttalelse før saken legges fram for Energidepartementet.

Søknadene

Bane NOR planlegger oppgradering av Nelaug omformerstasjon, som forsyner Sørlandsbanen med strøm. Bakgrunnen er at eksisterende omformerstasjon ved Nelaug jernbanestasjon må oppgraderes for å møte fremtidig kapasitetsbehov. Bygging av ny omformerstasjon vil ta om lag to til tre år, og for å opprettholde strømforsyningen og drift av Sørlandsbanen i byggeperioden må det etableres en midlertidig løsning.

Bane Nor søkte derfor den 28. mars 2025 om konsesjon etter energiloven om flytting av et mobilt omformeranlegg de allerede har konsesjon til å eie og drive. Omformeranlegget skal flyttes fra Kjelland i Eigersund kommune til en beredskapstomt i Hushovdvegen 8 ved Nelaug i Åmli kommune. Det mobile omformeranlegget skal forsyne jernbanen i byggeperioden. Beredskapstomta ligger om lag 1 km nord for Nelaug jernbanestasjon i kort avstand til Glitre Nett AS sin transformatorstasjon, Nelaug transformatorstasjon. Beredskapstomta blir en permanent tomt, som Bane NOR skal beholde i beredskap dersom det oppstår en driftssituasjon som krever

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:

www.nve.no

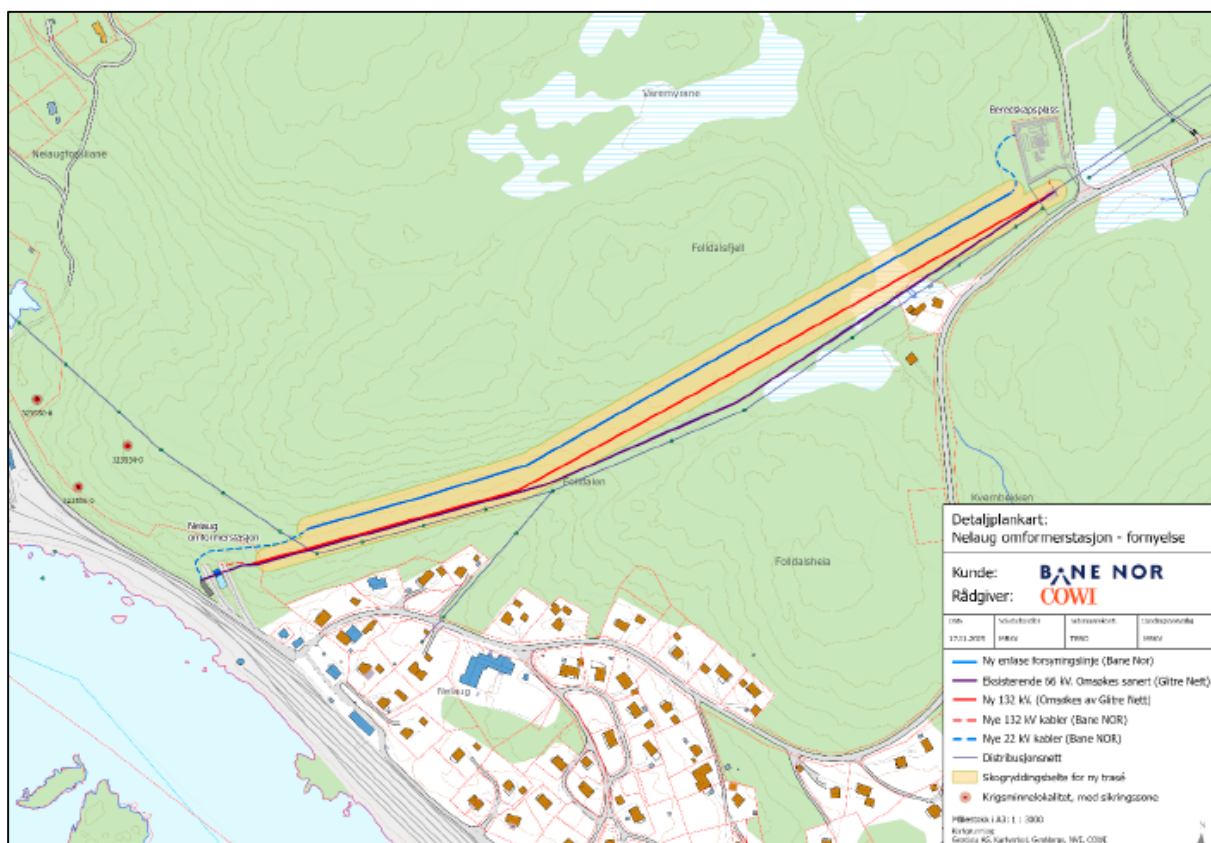
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

forsyning av strøm til Sørlandsbanen utover normal strømforsyning. Tomta blir inngjerdet, og totalt areal innenfor gjerdet utgjør om lag 2500 m².

I tillegg søkte Bane Nor den 13. august 2025 om konsesjon etter energiloven om å bygge en ny om lag 800 meter lang 24 kV luftledning mellom eksisterende Nelaug omformerstasjon og den mobile omformerstasjon. De søkte samtidig om nødvendig kabelanlegg.

Den nye kraftledningen, tilhørende kabelanlegg og beredskapstomtas beliggenhet er illustrert i Kart 1.

Kart 1: Kartet viser omsøkt ny 24 kV kraftledning mellom den mobile omformerstasjonen og Nelaug omformerstasjon markert med blå heltrukken strek. Kartet viser kablene Bane NOR søker om markert med blå stiplet strek og rød stiplet strek. Rød heltrukken strek viser kraftledning som skal omsøkes av Glitre Nett AS. Lilla heltrukken strek og svarte heltrukne streker viser eksisterende kraftledninger i området. Det gule skraverte området indikerer bredden på det totale skogryddebeltet for alle kraftledningene. Kilde: Bane NORs søknader.

Nærmere beskrivelse av de elektriske anleggene

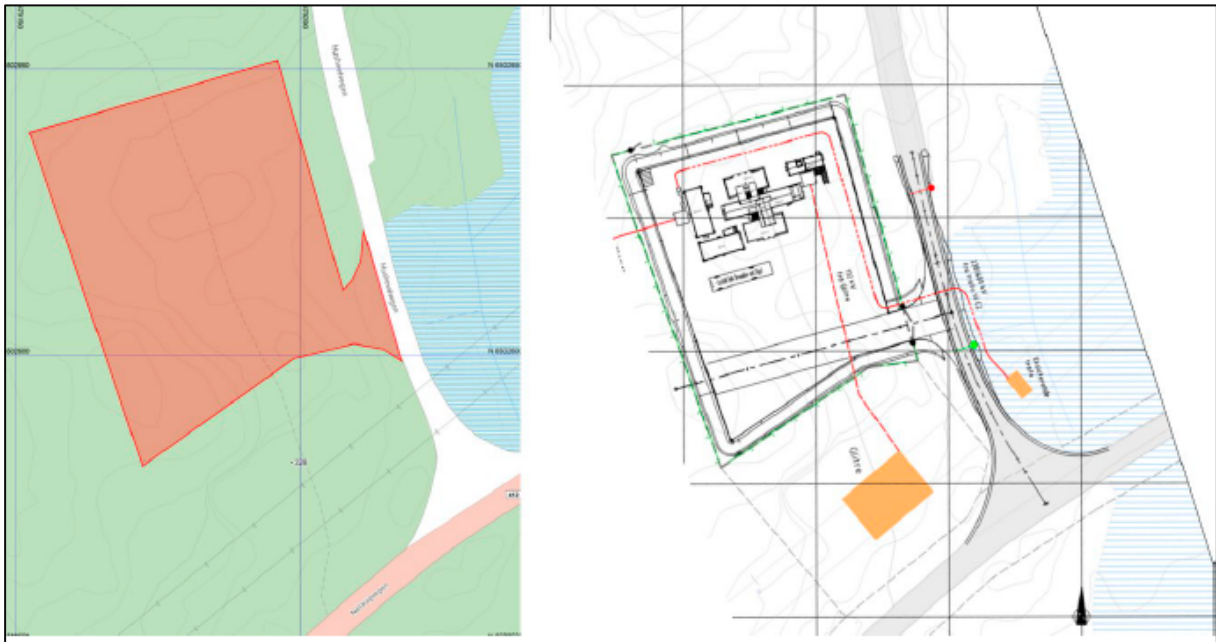
Det mobile omformeranlegget består av sju containere, hvorav én blir plassert i tilknytning til Nelaug omformerstasjon, som er plassert nede ved Nelaug jernbanestasjon. Resterende seks containere blir plassert på beredskapstomta. Figur 1 viser en situasjonsplan for beredskapstomta.

24 kV-luftledningen mellom det midlertidige omformeranlegget og eksisterende Nelaug omformerstasjon, blir om lag 800 meter lang og skal bygges med H-master i tre som blir mellom 14 og 20 meter høye. Rydde- og byggeforbudsbeltet blir 20 meter bredt. Mastetypene er illustrert i Figur 2. I tillegg er det behov for kabelanlegg som knytter de elektriske anleggene sammen.

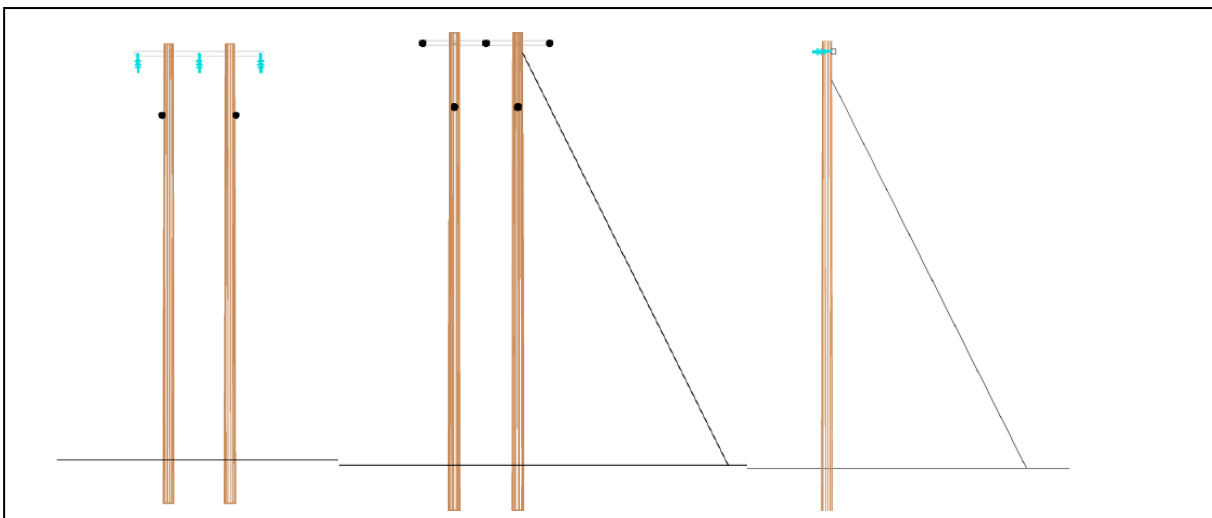

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Figur 1: Oversikt over beredskapstomt i Hushovdvegen 8. Til høyre omtrentlig plassering av mobil omformer innad på tomte markert med firkanter med svart omriss. Gule firkanter viser Glitre nett sin Nelaug transformatorstasjon (stor firkant) og en nettkiosk (liten firkant). Kilde: Bane NORs søknader.

Figur 2: Illustrasjoner av mastetyperne som skal benyttes. Til venstre bæremast, i midten bæremaste med avspenning og til høyre en endemast sett fra siden. Kilde: Bane NORs søknader.

NVEs behandling av søknaden

Bane NOR har på forhånd hatt dialogmøter og innhentet uttalelser fra Statsforvalteren i Agder, Agder fylkeskommune, Åmli kommune, grunneier og Glitre Nett AS. Uttalelsene ble sendt til NVE sammen med konsesjonssøknaden. NVE fant det derfor ikke nødvendig å sende søknaden på offentlig høring, jf. energiloven § 2-1. NVE har også valgt å behandle de to søknadene fra Bane NOR samtidig.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Under NVEs vurderinger har vi gjengitt de delene av uttalelsene, og Bane NORs kommentarer til uttalelsene, som er relevante for vår vurdering av om tiltaket skal få konsesjon.

Forhåndsuttalelsene og søkers kommentarer er tilgjengelige via sakens nettside

www.nve.no/25779/A.

Bane NOR har vært i dialog med Glitre Nett, og de er blitt enige om teknisk løsning. Grunneier har uttalt at han ikke har innvendinger til Bane NOR sine planlagte tiltak. Åmli kommune ber om at Bane NOR hensyntar nærliggende vannledninger i anleggsarbeidet, og viser også til at det er krigsminner i nærheten av tiltaket. Agder fylkeskommune har vurdert søknadene og konsekvensutredningen, og har ingen merknader, men minner om varslingsplikt ved funn av automatisk fredete kulturminner. Bane NOR opplyser om at registrerte kulturminner ikke vil bli berørt av tiltaket, og at de skal merkes i anleggsperioden for å unngå skader på disse. Bane NOR vil også varsle ved funn av nye kulturminner og ta hensyn til kommunale vannledninger i anleggsperioden.

Statsforvalteren i Agder gir en lengre uttalelse med vurdering av søknadene og konsekvensutredningen. Statsforvalteren opplyser om at en del av skogarealet som må hugges som følge av nytt ryddebelte består av naturskog, dvs. skog som er etablert før 1940 uten at det er gjort inngrep eller flatehogst i etterkant. De savner en vurdering av hvor mye skogareal som forsvinner. Statsforvalteren viser til at det er registrert flere fuglearter i tiltak- og influensområdet, og at det er ikke utført en kartlegging av om området fungerer som funksjonsområde for rødlistete fugler. De mener derfor at føre-var-prinsippet må vektlegges, og ber om at det stilles vilkår om å unngå anleggsarbeid i hekkesesong, som er i perioden 1. februar til 31. juli. Videre bør det stilles vilkår om at master ikke skal plasseres i myr, og at Bane NOR skal unngå kjøring på myr i anleggsfase. De ønsker også informasjon om hvorfor den mobile omformerstasjonen ikke plasseres nærmere Nelaug omformerstasjon.

Bane NOR opplyser om at de planlegger anleggsperiode mellom 31. august og 15. desember, og vil dermed unngå hekkeperioden. De vil heller ikke kjøre i myr eller plassere master i myr. Bane NOR skriver at dersom den mobile omformerstasjonen ble plassert nærmere Nelaug omformerstasjon, ville de måtte bygge en 132 kV kraftledning mellom Glitre Nett sin transformatorstasjon, som ligger ved beredskapstomta og omformerstasjonen. De har vurdert at en kraftledning med høyere spenningsnivå fører til større belastning på miljøet.

NVEs vurdering av søknaden

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

Virkninger av beredskapstomta

NVE konstaterer at anlegget på beredskapstomta er påbegynt uten nødvendig anleggskonsesjon. Opparbeidelsen av beredskapstomta hvor omformerstasjonen skal stå ble behandlet av Åmli kommune, og kommunen har gitt igangsettelsestillatelse, men tillatelse til terrenginngrep for etablering av energianlegg skal behandles av NVE. I behandlingen vurderer NVE søknaden ut fra

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

tiltakets virkning på miljø og samfunn for å finne den beste løsningen. Den faglige vurderingen av søknaden er uavhengig av om tiltaket er etablert

NVE viser til at det i konsekvensutredningen går frem at området der beredskapstomta er bygget, var preget av naturskog, men uten verdisatte NiN-registreringer. I konsekvensutredningen går det frem at tiltaket ikke har virkninger for friluftsliv, kulturminner og kulturmiljø eller andre interesser.

NVE vurderer at virkningene av beredskapstomta ville vært størst i anleggsfasen i forbindelse med planering og opparbeidelse av tomta. NVE vurderer at virkningene i driftsfasen er små. Fordi det er registrert flere fuglearter i tiltaks- og influensområdet og konsekvensutredningen viser at tiltaksområdet har funksjoner for en rekke fuglearter, mener vi det ville vært riktig å sette vilkår om begrensninger for anleggsperioden. Se våre vurderinger i avsnittet «*Virkninger for fugl*» under.

Med forutsetning om at det avbøtende tiltaket ble gjennomført, vurderer NVE at konsekvensene av å etablere beredskapstomta er små.

Virkninger av kraftledningen

Virkninger for arealbruk og visuelle virkninger

Hele tiltaksområdet er registrert som skog. Rundt beredskapstomta, der det mobile omformeranlegget skal plasseres, er det få tekniske inngrep i dag utover eksisterende kraftledning og Glitre Nett sin transformatorstasjon. Den nye kraftledningen skal bygges parallelt med Glitre Nett sine eksisterende 66 kV luftledning. Glitre Nett planlegger å skifte ut denne kraftledningen, og den nye kraftledningen deres er også planlagt å gå parallelt. Rydde- og byggeforbudsbeltet for Bane NORs kraftledning er 20 meter bredt, men det totale rydde- og byggeforbudsbeltet for begge ledningene blir 44 meter.

Kraftledningen vil passere over en turløype og et område som ifølge konsekvensutredningen benyttes som turområde. Bane NOR skriver at det i anleggsfasen vil det bli begrenset tilgang til turstien. De skriver videre at de vil forsøke å holde turstien tilgjengelig for allmennheten i anleggsfasen, og at de sørge for at det blir gitt god informasjon til de som bruker området.

Kraftledningen går tett på en bolig, og den berørte grunneieren har ikke innvendinger mot Bane NORs søknad.

NVE vurderer at et bredere rydde- og byggeforbudsbelte som følge av parallellføring, fører til at kraftledningen kan oppleves mer synlig i terrenget. NVE mener likevel at det er fornuftig å samle inngrepene ved å parallellføre kraftledningene. NVE legger til grunn at Bane NOR sørger for god informasjon om stenging av nevnte tursti. NVE vurderer at virkningene for arealbruk og visuelle virkninger av tiltaket er akseptable.

Elektromagnetisk felt

I forbindelse med prosjektering av Glitre Nett sin nye 132 kV kraftledning er det gjennomført beregninger av elektromagnetisk felt på de nærmeste boligene. Beregningene viser at nivået på det elektromagnetiske feltet er godt under grenseverdien på 0,4 μ T. Bane NOR skriver i sin søknad at fordi deres kraftledning ligger lenger vekk fra boligene enn Glitre Nett sin, så konkluderer de med at det elektromagnetiske feltet fra deres kraftledning også er under grenseverdien. NVE har ingen ytterligere kommentarer til dette.

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Støy

Støy fra tiltaket vil i all hovedsak være knyttet til anleggsfasen. Bane NOR opplyser om at det i anleggsfasen vil bli støy fra transport og montering av mastene. I driftsfase er det kjent at det kan oppstå noe støy fra ledningene, men dette er gjerne på høyere spenningsnivå og eldre anlegg.

NVE konstaterer at den nye luftledningen kan gi såkalt koronastøy i vått vær eller ved frost. Det er likevel ikke et kontinuerlig støy nivå, og vil være sterkest i nærheten av ledningen. Det vil forekomme støy fra anleggsarbeidet, men dette er forbigående. NVE vurderer derfor at dette er akseptabelt.

Kulturminner og kulturmiljø

NVE viser til konsekvensutredningen som viser at tiltaket ikke vil medføre direkte påvirkning på kjente kulturminner i området, men viser til at Bane NOR opplyser om at de skal merke kjente kulturminner i anleggsperioden og at de vil informere kulturminnemyndigheten ved funn av nye kulturminner. NVE legger til grunn at Bane NOR gjør dette. Vi vurderer at tiltaket ikke vil gi virkninger for kulturminner og kulturmiljø.

Klimagassutslipp

Bygging av nettanlegg gir klimagassutslipp i hovedsak som følge av arealbruksendringer, materialbruk og transport i byggefase. NVE krever derfor utredning av klimagassutslipp fra arealbruksendringer der tiltaket kan føre til en økning i klimagassutslipp på mer enn 2000 tonn CO₂-ekvivalenter, tilsvarende volumet som utløser krav om konsekvensutredning jf. [KU-veileder for klima og miljø \(M-1941\)](#). COWI har gjennomført en analyse av arealbruksendringer knyttet til kraftledningstraseen, som viser at arealbruskendringene ligger under grenseverdien på 2000 tonn CO₂-ekvivalenter. NVE stiller derfor ikke krav om konsekvensutredning for klimagassutslipp i henhold til gjeldende veileder.

Naturmangfold

NVE vil videre i dette kapitlet vurdere hvilke arter og naturtyper vi mener er relevante å vurdere virkninger for, som følge av de omsøkte tiltakene. Dette er relevant for vår vurdering av om beslutningsgrunnlaget er tilstrekkelig. Vurdering av konsekvenser for naturmangfold ved bygging av kraftledninger knytter seg i hovedsak til risiko for fuglekollisjoner og direkte arealbeslag i områder og naturtyper med rik eller viktig vegetasjon.

Virkninger for naturtyper

COWI har på oppdrag fra Bane NOR og Glitre Nett vurdert konsekvenser av tiltaket for naturmangfoldet. Kunnskapsgrunnlaget baserer seg på eksisterende kunnskap i offentlige databaser og kartlegging etter NiN metode 2.2, som ble gjennomført i september 2024. Basert på offentlige databaser er det ikke registrert noen naturtyper i området, og det ble heller ikke registrert noen nye naturtyper som tilfredsstiller Miljødirektoratets instruks under befaringen. NVE konkluderer derfor med at tiltaket ikke vil ha virkninger for verdifulle naturtyper.

Virkninger for myr

Det er registrert myrområder i området der kraftledningen skal bygges. I konsekvensutredningen er det foreslått avbøtende tiltak som å bevare kantvegetasjon rundt myrene i den grad det er mulig, og å unngå mastepunkter i myr. NVE mener at myr har viktige funksjoner for biologisk

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

mangfold, og at man i størst mulig grad skal unngå nedbygging av myrområder. NVE vurderer derfor at tiltaket må tilpasses slik at myrområder ikke berøres, og NVE stiller vilkår om at Bane NOR skal unngå mastepunkter i områder registrert som myr. NVE stiller også vilkår for å ivareta myrområdene i anleggsperioden. Dette er omtalt i avsnittet om Anleggsarbeid og anleggsfasen lenger ned i dette dokumentet.

Virkninger for fugl

Hele tiltaksområdet er registrert som skog. Konsekvensutredningen viser at det er registrert flere fuglearter i tiltaks- og influensområder, herunder hønehauk (VU) og fiskeørn (VU). Videre er også både kongeørn og dvergspett registrert i nærheten av tiltaksområder. I konsekvensutredningen går det frem at tiltaksområdet trolig har funksjoner for orrfugl og storfugl.

NVE viser til Statsforvalteren i Agder sin høringsuttalelse, og konkluderer med at hugging av skog som følge av et nytt og utvidet ryddebelt vil medføre at det forsvinner noe naturskog, og at dette vil kunne medføre noe tap av habitat for artene som i dag bruker området. NVE viser til at den nye 24 kV kraftledningen og Glitre Nett sin planlagte 132 kV kraftledning, vil medføre en ryddegate på om lag 1 km, som blir totalt 44 meter bred. Deler av den nye ryddegata ligger i området med naturskog.

NVE viser til at kraftledningen er nødvendig for forsyning av jernbanen, og at alternativ plassering av omformerstasjonen nærmere jernbanen hadde ført til at Bane NOR måtte bygget en kraftledning med høyere spenningsnivå, og dermed større krav til bredden på ryddebeltet. NVE mener derfor at Bane NOR sin omsøkte løsning er den beste. NVE vurderer også at det er bedre å samle de to ledningene i samme trasé fordi vi mener det reduserer den samlede belastningen på naturmangfoldet.

Vi viser til Statsforvalteren i Agder sitt høringsinnspill om at Bane NOR ikke har gjennomført ornitologiske undersøkelser, og at det derfor kan hende at det er andre rødlistete fugler eller fugler i kategorien «spesielt hensynskrevende» som benytter området. De ber derfor NVE om å vektlegge områdets verdi som økologisk funksjonsområde for fuglearter med nasjonal forvaltningsinteresse. De viser til at det i konsekvensutredningen blir foreslåtte skadereduserende vilkår, og de ber NVE om å stille disse vilkårene.

NVE viser til at Bane NOR opplyser i sin søknad at anleggsarbeid vil bli lagt utenfor hekkeperioden for fugl (1. februar–31. juli). I anleggsfasen vil aktivitet og terrenginngrep kunne forstyrre fugl og annet dyreliv, og medføre at fugl trekker bort fra områdene hvor aktiviteten foregår. Fuglearter som er sårbare for forstyrrelser vil kunne oppgi hekkingen dersom aktiviteten vedvarer. Fugle- og dyrearters yngletid vil generelt være en særlig sårbar periode. Forstyrrelser kan også føre til at rastende fugler ikke finner ro, og i langvarige kuldeperioder vil overvintrende fuglearter være ekstra sårbare. NVE legger til grunn at Bane NOR vil unngå anleggsarbeid i hekkeperiode som beskrevet i søknaden, og vil stiller også vilkår om dette til konsesjonen.

Vurdering av tiltaket etter naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven § 7 krever at NVE legger til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når vi vurderer om det kan gis tillatelse til tiltaket. Naturmangfoldloven §8 omhandler kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for vedtaket. Vurderingen av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig henger sammen med hvilke vurderinger vi mener er nødvendige for å danne bildet

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

av de samlede virkningene av tiltakene. Kunnskapsgrunnlaget skal være beslutningsrelevant med hensyn til de konkrete vurderingene. Naturmangfoldloven §9 sier at føre-var-prinsippet skal legges til grunn dersom kunnskapsgrunnlaget om inngrepets virkninger for naturmangfoldet ikke er tilstrekkelig.

Kunnskapsgrunnlaget i denne saken er basert på tiltakshavers søknad med tilhørende utredning om naturmangfold og NiN-kartlegging, og NVEs eget søk i Naturbase, Artskart og Miljødirektoratets database for sensitive arter.

Statsforvalteren i Agder har i sitt innspill til søknad pekt på at det ikke er gjennomført ornitologiske undersøkelser, og at det derfor verken kan bekreftes eller avkreftes om området fungerer som funksjonsområde for flere rødlistete fugler eller fugler i kategorien «spesielt hensynskrevende».

NVE vurderer at kunnskapsgrunnlaget i saken er tilstrekkelig for å ivareta hensynet til fuglelivet i området. Selv om det ikke er gjennomført egne ornitologiske feltundersøkelser, er det kjent at området kan ha betydning for arter som er rødlistet eller klassifisert som «spesielt hensynskrevende». Dette er hensyntatt gjennom vilkår i tillatelsen, herunder krav om å unngå anleggsarbeid i hekketiden.

NVE mener at formålet med ytterligere kartlegging ville være å identifisere om det er andre arter som benytter området, og i hvilken grad. NVE vurderer imidlertid at dette ikke vil endre de konkrete hensynene som allerede er lagt til grunn i saksbehandlingen. Uavhengig av hvilke arter som eventuelt påvises, vil det være nødvendig å unngå forstyrrelser i hekketiden, og dette er ivaretatt gjennom vilkår.

I denne saken mener vi at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig fordi vi vurderer at det foreligger nok kunnskap om hvordan tiltaket påvirker arter i området. Dette gjør at NVE ikke legger til grunn føre-var-prinsippet i denne saken.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut ifra den samlede belastningen økosystemet er eller vil bli påvirket av. Ifølge forarbeidene til naturmangfoldloven (Ot.prp. 52 (2008-2009) s. 381–382) er det effekten på det aktuelle naturmangfoldet/økosystemet som skal vurderes i prinsippet om samlet belastning, ikke det enkelte tiltaket som sådan. For å kunne gjøre dette er det nødvendig med kunnskap om andre tiltak som påvirkninger det samme økosystemet som det omsøkte tiltaket, hvor det både skal tas hensyn til eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. I denne saken har Bane NOR og Glitre Nett utarbeidet en felles konsekvensutredning for deres tiltak om henholdsvis en ny 24 kV luftledning og en 132 kV luftledning. NVE mener at det dermed er tilstrekkelig grunnlag for å gjøre en vurdering av den samlede belastningen for begge tiltakene.

Naturmangfoldloven § 11 tilsier at tiltakshaver skal bære kostnadene ved miljøforringelse. NVE har anledning til å legge føringer i konsesjoner for eventuelle avbøtende tiltak som reduserer virkninger for naturmangfoldet. I naturmangfoldlovens § 12 står det at skader på naturmangfoldet skal unngås ved bruk av driftsmetoder, teknikk og lokalisering som ut fra en samlet vurdering gir de beste samfunnsmessige resultatene. NVE legger også til grunn at konsesjonsbehandlingen skal medføre at tiltaket lokaliseres der de samfunnsmessige ulempene blir minst, jf. energilovforskriften § 1-2. Samtidig vil en eventuell konsesjon legge føringer for eventuelle avbøtende tiltak tiltakshaver må gjennomføre for å minimere skadene på blant annet naturmangfoldet. I denne saken mener NVE at Bane NOR må tilpasse anleggsperioden for å unngå

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

påvirkning på naturmangfoldet, herunder å unngå anleggsperiode i hekkeperioden for fugl og å unngå påvirkning på myr. På bakgrunn av ovenstående vurderinger mener NVE at naturmangfoldloven §§ 11 og 12 er hensyntatt.

Teknisk løsning

Behov for tiltaket

Nelaug omformerstasjon er nødvendig for drift av Sørlandsbanen, men Bane NOR har utfordringer med drift av omformerstasjonen. De skriver blant annet at eksisterende omformerstasjon har for lav kapasitet som gir dårlig spenningskvalitet, og dette skaper utfordringer for godstrafikk. I tillegg mangler omformerstasjonen redundans (N-1), som gjør at enkeltfeil fører til full stans i strømforsyningen. I tillegg nærmer de elektriske anleggene seg sin tekniske levetid, og noen av komponentene er over 70 år gamle. Dette fører til økte vedlikeholdskostnader, vanskeligheter med å finne reservedeler og lengere reparasjonstider ved feil. Alle de tekniske utfordringene fører til at det er høy risiko for avbrudd i strømforsyningen til jernbanen, som gir driftsforstyrrelser med betydelig økonomiske konsekvenser for togtrafikken.

Analysen av fremtidig utvikling viser at det er planlagt mer godstrafikk på jernbanestrekningen. Dersom det ikke gjøres tiltak i Nelaug omformerstasjon, vil problemer med spenningskvalitet og driftsstabilitet forverres og Bane NOR frykter at det blir økende nedetid og forsinkelser i togtrafikken. De mener at uten tiltak vil de ikke kunne oppfylle regjeringens plan for utvikling av jernbanen, som nevnt i Meld. St. 14 2023-2024, kap. 14.2.1.

Teknisk løsning

Bane NOR søker om å etablere en midlertidig strømforsyning til Sørlandsbanen i anleggsfasen fra en mobil statisk omformer. Dette begrunner de med at det vil være enklere å opprettholde driften på Sørlandsbanen i ombygingsperioden, og at det vil redusere risiko for skade på personell fordi man unngår arbeid nær spenningsatte anlegg. Bane NOR skriver at denne løsningen vil ha noe høyere etableringskostnad, men mener at den totale kostnaden blir redusert fordi det reduserer behov for planlegging og etablering av sikkerhetstiltak, i tillegg til at anleggsperioden forkortes. De viser også til at den beredskapstomte og den mobile statiske omformer kan fungere som en reserveløsning på permanent basis.

NVE er enig i Bane NORs vurdering av at det er behov for å gjøre tiltak i Nelaug omformerstasjon. NVE mener Bane NORs begrunnelse for omsøkt løsning er fornuftig. NVE har forøvrig ingen kommentarer til den valgte tekniske løsningen.

Anleggsarbeid og anleggsfasen

Bane NOR planlegger å starte opp anleggsarbeidet i fjerde kvartal i 2025. De planlegger benytte beredskapsplassen i Hushovdsvegen 8 som riggplass og mellomagringsplass under byggingen av den nye kraftledningen. Riggområdet blir om lag 500 m² stort og er vist i Figur 3. Det blir ikke behov for masselagre.

De vil transportere materiale til riggplass ved bruk av lastebil på eksisterende veinett. Bane NOR opplyser om at transport av master ut i ledningstraseen vil foregå med helikopter, men at det også vil bli noe behov for kjøring i terrenget blant annet med gravemaskin for å fjerne løsmasser. De

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

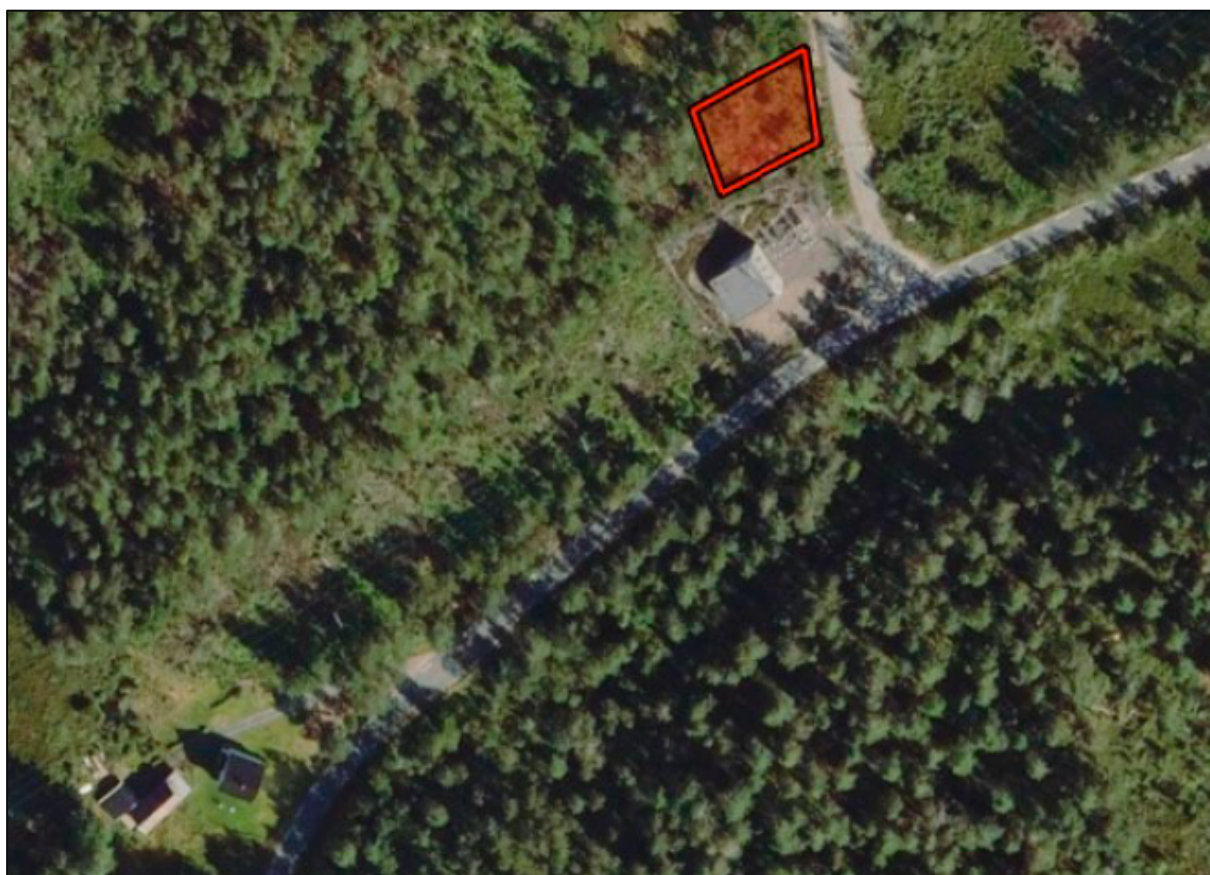
opplyser om at de vil legge terrengtransport utenom registrerte myrområder, eller at de vil benytte kjørematter for å beskytte disse områdene.

Bane NOR planlegger å fundamentere mastepunkter med løsmasser, men skriver at det kan bli behov for noe sprenging i skråning rett øst for Nelaug omformerstasjon.

Bane NOR skriver i søknaden at naboer langs Nelaugveien vil bli informert om anleggsperioden i god tid før oppstart.

NVE mener at tiltaket er av begrenset karakter og at Bane NOR har beskrevet anleggsarbeidet og anleggsfasen tilstrekkelig til at det ikke er behov for en egen detaljplan. NVE legger til grunn at Bane NOR unngår kjøring i myr så langt det lar seg gjøre. Dersom det ikke er mulig, må Bane NOR sende en plan til NVE som begrunner hvorfor det ikke er mulig, og beskrive hvordan de skal hensynta myra i anleggsperioden. NVE legger også til grunn at NVE, kommune, grunneiere og naboer blir varslet i god tid i forkant av anleggsarbeidet, som beskrevet i søknaden.

NVE opplyser om at vi har satt flere vilkår til anleggsarbeidet, blant annet om hvordan vekstmasser skal behandles, hvordan terrengkjøring skal foregå og hvordan terrenget skal istandsettes etter anleggsperioden er ferdig. Vilkårene er nærmere spesifisert i anleggskonsesjonen av i dag, NVE-ref. NVE-ref. 202515972-5.

Figur 3: Omtrentlig område på Beredskapstomta i Hushovdvegen 8, som er planlagt brukt som riggplass er markert med rød skravering. Kilde: Bane NORs søknader.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Konklusjon

NVE konstaterer at anlegget med beredskapstomten er påbegynt uten nødvendig anleggskonsesjon, og at det dermed er brudd på konsesjonsplikten i energiloven § 3-1. NVE vil følge opp dette som en egen reaksjonssak.

NVE viser til at de elektriske anleggene er nødvendig for drift av Sørlandsbanen. NVE viser videre til våre vurderinger om at de elektriske anleggene vil gi få negative konsekvenser, men at de vil kunne gi noen konsekvenser for naturmangfold. NVE har derfor satt vilkår om at anleggsperiode skal legges utenfor hekkeperioden for fugl. Vi vurderer at med disse vilkårene vil fordelene ved det omsøkte tiltaket være større enn ulempene.

NVE gir derfor Bane NOR konsesjon etter energiloven for å bygge, eie og drive en ny 24 kV kraftledning og tilhørende kabelanlegg for forsyning av Sørlandsbanen. NVE gir samtidig Bane NOR tillatelse til å flytte mobilt omformeranlegg fra Kjelland i Egersund kommune til Hushovdvegen 8 i Åmli kommune. Tillatelsene gis i anleggskonsesjonene, NVE-ref. 202515972-5 og 202515970-3.

Orientering av grunneiere/rettighetshavere og naboer

NVE ber om at Bane NOR så snart som mulig sender vedlagte orienteringsbrev grunneiere/rettighetshavere, naboer og gjenboere. Normalt skal alle som bor 100 meter ut fra senterlinjen til ledningen varsles. Naboeiendommer er eiendom som har felles grense med den tomt som skal bebygges. Gjenboereiendom forstås som eiendom hvor kun en vei, gate, elv eller annet areal ligger imellom. Både eiere av bebygde og ubebygde eiendommer skal varsles. Dersom noen av de nevnte mottakerne er representert ved fullmektig, skal også fullmektigen få tilsendt brevet, jf. forvaltningsloven § 12.

NVE ber om at Bane NOR sender en bekreftelse på utsendelsen av brevet med opplysning om dato for utsendelsen.

Orientering av systemansvarlig

NVE viser til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet. Forskriften gjelder systemansvarlig og enhver som helt eller delvis eier eller driver nett, produksjon eller organisert markedsplass, samt omsetter og sluttbrukere. Konsesjonæren plikter å informere systemansvarlig i tråd med kravene i gjeldende forskrift. Systemansvarlig skal blant annet fatte vedtak om godkjenning av nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg før disse kan idriftsettes. Plikten til å informere systemansvarlig gjelder også ved endringer i anlegget som ikke utløser behovet for ny anleggskonsesjon. Se Reguleringsmyndigheten for energi sine nettsider for mer informasjon om systemansvarsforskriften og veiledere. Se Statnetts nettsider for gjeldende retningslinjer.

Om byggesaksbehandling

Anlegg for overføring og omforming av elektrisk energi er unntatt fra behandling etter plan og bygningsloven, jf. pbl. § 1-3. Bygg direkte tilknyttet den daglige driften av energianlegg skal derfor ikke byggesaksbehandles. NVE mener det aktuelle bygget faller inn under unntaket i § 1-3, og det skal derfor ikke byggesaksbehandles av kommunen. Aktuelle bygg skal likevel utformes i tråd med relevante krav i forskrift om tekniske krav til byggverk (FOR 2017-06-19-840). Konsesjonæren er ansvarlig for at forskriftens krav etterfølges.

NVE

Norges vassdrags-
og energidirektorat

Med hilsen

Ingrid Myrtveit
seksjonssjef

Anne Marte Schei
rådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Mottakerliste:

BANE NOR SF

Kopimottakerliste:

BANE NOR SF - Lars Ansteensen

NVENorges vassdrags-
og energidirektorat

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av Energidepartementet (ED) som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller ED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til ED, men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no. NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til ED.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.